

IDET a profesionalizace armády

Letošní Mezinárodní veletrh obranné a bezpečnostní techniky a speciálních informačních systémů se výrazně posunul do kategorie vysoce specializovaných projektů. Poprvé za svou osmnáctiletou historii se konal bez oborových skupin, které se vydělily do samostatného Mezinárodního veletrhu bezpečnostní techniky a služeb - ISET (druhý ročník se bude konat v příštím roce). Špičkové technologie, inteligentní zbraňové systémy a dokonalé propojení počítačových sítí - to je nejen strategie Severoatlantické aliance, ale také nastartovaný směr organizátora Brněnských veletrhů a výstav, a. s. Na IDETu 2001 se představilo sedm národních expozicí a 332 firem a vystavovatelů z 23 zemí.

Český obranný průmysl

V loňském vládním dokumentu „Principy spolupráce s domácím obranným průmyslem“ byly definovány konkrétní opatření k podpoře exportu a rozvoji tohoto odvětví české ekonomiky. Po drastickém omezení vývozu speciální techniky v polovině devadesátých let, zbrklé privatizaci a chaotické konverzi výrobních kapacit většiny podniků, lze přijatý materiál označit za první vstřícný krok státu od listopadu 1989 směrem k producentům zbraňových systémů a obranných technologií.

Schválené principy spolupráce a smlouvy mezi Asociací obranného průmyslu a Asociací leteckých výrobců ČR a rezortu obrany, zahraničních věcí a průmyslu a obchodu umožní dlouhou očekávanou a tolik potřebnou výměnu informací o chystaných investičních programech.

O názor na tuto otázku, která hýbe celým českým obranným průmyslem, vzhledem k jeho malým akvizicím ve prospěch rezortu obrany, jsem požádal ministra obrany ČR Jaroslava Tvrdíka:

„Český obranný průmysl prošel v krátkém časovém období náročným a rychlým procesem privatizace a restrukturalizace. Výrobní a opravářské subjekty se většinou vyznačují, stejně jako celý náš průmysl, oproti vyspělému západoevropskému měřítku, nižší efektivitou práce, nedostatkem prostředků pro vědu a výzkum, nedostatkem investičních zdrojů, částečnou zastaralostí výrobní základny a relativně vysokým počtem malých subjektů obranného průmyslu. V žádném případě tím nechci říci, že technologická úroveň našeho obranného průmyslu je nedostačující. Je však nutno vidět, že vzájemná kooperace a naplňování ofsetové politiky státu jsou nejen prostředkem realizace jednotlivých programů, ale i zdrojem přílivu zahraničních investic a vyspělých technologií, které jsou přínosem nejen pro obranný průmysl, ale i pro celou českou ekonomiku.

I přes uvedené hodnocení je možné uvést oblasti, kde český obranný průmysl může nabídnout výrobky, techniku a technologie srovnatelné s vyspělými státy Evropy. V oblasti letecké techniky a vybavení se jedná o výrobu lehkých podzvukových letounů, leteckých přístrojů, motorů, trenážerů, hydrauliky, certifikační a další služby. V oblasti komunikačních systémů, systémů velení a řízení jde o výrobu systémů pro řízení letového provozu, výrobu radiolokačních sledovacích systémů, výrobu vojenských informačních a komunikačních systémů, optických a zaměřovacích přístrojů. Srovnání snese výroba nákladních vozidel, podvozků, opravy a modernizace obrněných vozidel. Na dobré úrovni je výroba ručních zbraní, automatických kanonů, výroba munice, trhavin, prachů a výrobky z pryže. A konečně v oblasti výzkumu a vývoje se jedná o výzkum simulační a trenážerové techniky či vybavení střelnice. MO nyní přistupuje k přehodnocení priorit v oblasti vyzbrojování. Revizí prochází veškeré dlouhodobé a střednědobé plány.“

CATE 2001

Přestože hlavní náplní IDET je představit odborné veřejnosti nové projekty či technologie v oblasti obranného průmyslu, neodmyslitelnou součástí této významné akce se staly doprovodné

programy, především pak CATE 2001 (Community-Army-Technology-Environment), která je připravována VA Brno a MO ČR. Bylo uspořádáno celkem šest teoretických konferencí a seminářů. *Simulační technologie* se stala obecnou výzvou - bez modernizace výcviku a použití těchto pomůcek nemůže naše armáda existovat. *Ekonomika, logistika a ekologie v ozbrojených silách* - oslovila nejen armádu, ale celou společnost. Velkou pozornost upoutala konference *Materiály a technologie ve výrobě speciální techniky* především díky vysoké úrovni vědecké činnosti VA Brno, které se stalo centrem materiálových technologií i prostřednictvím Výzkumného ústavu Akademie věd, který se těmto problémům rovněž věnuje.

Letošní CATE obsahoval i dvě nové konference: *Bezpečnost a ochrana utajovaných skutečností*, jež se stala velmi aktuálním tématem nejen pro AČR, jež se musí zajistit podle standardů NATO, ale i pro státní správu.

Druhou novinkou byla konference *Nové směry rozvoje aktivních a pasivních radiotechnických systémů*. Česká republika je jednou z prvních zemí, která byla schopna rozvíjet radarovou techniku po druhé světové válce a která dokonce významně přispěla k rozvoji pasivní radiolokace.

Velmi vyhledávanou akcí byla *Konference o zbraňových systémech*, která zahrnovala oblast celého zbraňového systému, tzv. systém vyhledávání a identifikace cílů, systémy zamíření, hlavňové a raketové zbraně, munice a také logistiku. Podobné konference probíhaly v režii AFCEA či AOP ČR.

Mimořádnou pozornost vyvolal seminář příznačně nazvaný *Kroky Slovenské republiky do NATO*, který za přítomnosti ministra obrany ČR vedl ministr obrany Slovenské republiky Jozef Stank a další významní představitelé našich východních sousedů. Setkání obou ministrů lze považovat za další úspěšný krok přibližování obou armád po rozpadu Československa.

Společně připravují programy v oblasti ekonomické, vojenské, školské a v dalších oblastech života. Neboť jak se oba ministři shodli, v obou zemích probíhají obdobné procesy restrukturalizace. Jako novum označili oba ministři myšlenku vytvoření společné vojenské jednotky, která by mohla být nasazena v mírových silách OSN.

Profesionální armáda

Ministr obrany dostal od premiéra vlády ČR první úkol v této funkci zpracovat do tří měsíců možnost vzniku profesionální armády - zásadní restrukturalizaci AČR. Na tiskové konferenci v rámci IDETu se ministr obrany ČR Jaroslav Tvrdík a náčelník Generálního štábu AČR generálporučík Jiří Šedivý shodli v tom, že dojde-li k plné profesionalizaci naší armády, bude zrušena i základní vojenská služba, aniž by byla zrušena branná povinnost.

Ministr uvedl, že existuje celá škála modelů, jak při zrušení základní vojenské služby poskytnout potenciálním záložníkům alespoň minimální přípravu.

„Od znovuzavedení jakési branné výchovy na školách - příprava na všeobecnou brannou povinnost - se může objevovat v posledním ročníku střední školy nebo na vysokých školách. Může také říci jako například Velká Británie, že konflikt takového stupně, abychom museli mobilizovat celou Českou republiku, prostě v reálném čase nehrozí a třeba od ní můžeme ustoupit,“ řekl ministr Tvrdík.

NGŠ AČR k tomu dodal, že mužská populace se v rámci vojenské základní služby seznamuje alespoň se základními zásadami týkajícími se například civilní obrany. Podle něj je nutné v této přípravě v jiných formách pokračovat. „Stát by měl připravovat své občany k obraně vlasti, protože tato potřeba může někdy v budoucnu nastat,“ dodal gen. Jiří Šedivý.

Náklady na profesionální armádu by podle ministra i opozičních politiků P. Nečase a M. Žantovského nemusely být vyšší než současné výdaje na obranu. Prioritou bude budování sil vysoké pohotovosti (dříve síly okamžité reakce) včetně finanční podpory. Oba hlavní protagonisté tiskové konference se shodli v tom, že úplná profesionalizace naší armády potrvá šest až osm let. Následná anketa IDET Newsletteru provedená mezi vystavovateli potvrdila, že s úplnou profesionalizací souhlasí naprostá většina lodivodů českého obranného průmyslu.

Expozice Armády České republiky

Cílem účasti rezortu MO na veletrhu byla deklarace zájmů ČR na zabezpečení vnější bezpečnosti státu vlastními silami, v návaznosti na strategické prostředí kolektivní obrany po vstupu ČR do struktur NATO, a plnění cílů výstavby ozbrojených sil. Vzhledem k charakteru veletrhu bylo hlavním smyslem pozvání delegací NATO a visehrádské skupiny představení veletrhu IDET jako největší evropské události ve svém oboru v tomto roce, představení komplexní expozice rezortu MO, českého obranného průmyslu a následné jednání se zástupci delegací Aliance a visehrádské skupiny k oblastem, které přímo souvisí s veletrhem. Jednání byla směřována především do oblastí prezentace vojenského výzkumu, rozvoje technologií a techniky. Dalšími tématy byly výuka a výcvik v rámci simulačních technologií, perspektivy výstavby vojsk, dosažený stav služeb, strategie vyzbrojování, standardy, normy a výběrová řízení v rezortu MO. Uskutečněná jednání budou navazovat na konkrétní výstupy z dosavadních úmluv a posouzení společné spolupráce na jednotlivých modernizačních projektech v oblasti technického rozvoje, modernizace vyzbrojování, standardizace a technické normalizace v jednotlivých armádách zemí Severoatlantické Aliance a visehrádské skupiny.

Ministr obrany České republiky Jaroslav Tvrdík u příležitosti IDET 2001 řekl:

„Armáda České republiky velice úspěšně využívá širokou škálu velice kvalitních produktů českého obranného průmyslu. Je přitom nezbytné mít na paměti, že právě naše ozbrojené síly jsou nejen atraktivním, ale hlavně náročným zákazníkem, který je ochoten domácím výrobcům pomáhat, ale očekává prvotřídní kvalitu.“

Setkání odborníků, průmyslníků a obchodníků, jakým byl IDET 2001, jsou vždy skvělou příležitostí pro vzájemnou výměnu zkušeností expertů z celého světa. Pro náš obranný průmysl to pak znamená nejen jedinečnou možnost získat aktuální informace o světových vývojových a technologických trendech v obranném průmyslu, ale je také dobrou příležitostí k předvedení toho nejlepšího z naší domácí produkce.

A o tom byl IDET 2001.

Josef Semerák,
šéfredaktor IDET Newsletter